

IMPACTE DE LES MESURES DE CONTENCIÓ PRESSUPOSTÀRIA AL MERCAT LABORAL PROTEGIT PER A TREBALLADORS/ES AMB ESPECIALS DIFICULTATS

POSICIONAMENT PREVI

La Societat Catalana sempre s'ha caracteritzat per fer del **treball un valor de primer ordre** del seu caràcter. És notori el rol de **protagonisme emprenedor que ha representat la societat civil**, alhora de forjar aquest valor cultural que ens identifica.

Aquest caràcter també s'ha palesat a l'hora de **promoure les persones amb discapacitat més vulnerables en la seva condició de ciutadans/es de primer ordre en drets i deures**.

Fruit d'aquesta inquietud de **la iniciativa catalana**, d'ençà de 1982 l'estat reconeix legislativament aquesta visió social a la LISMI (Llei 13/1982). A partir d'aquí es desplega un **model de treball protegit vinculat a serveis de suport**, en el qual **Catalunya s'ha diferenciat i destacat especialment per la capacitat i qualitat d'integrar els col·lectius de persones de major vulnerabilitat**, com ho són les afectades per discapacitat intel·lectual o trastorn mental.

Així, **l'Administració, legal responsable de garantir el dret del treball d'aquests col·lectius**, de legislar i reglamentar les seves condicions de treball, de fomentar la creació de llocs de treball, d'estudiar-ne les necessitats sectorials i de promoure la creació de nous centres especials de treball, **ha trobat el millor instrument en aquest teixit social emprenedor de multitud d'iniciatives locals repartides per tot el territori, que han fet possible aquest model**.

Lamentablement, aquest procés de col·laboració Administració - Societat civil ha estat discontinu i mancat de la necessària atenció per part de l'Administració pública a l'hora de fer-ne el seguiment i els ajustos adients, fet que ha comportat la **progressiva pèrdua d'efectivitat del model per inadaptació als múltiples i significatius canvis socials esdevinguts**. Ho constata:

- La progressiva **pèrdua de capacitat integradora** del model.
- La **ineficàcia** d'un model d'ajuts homogeni que **no contempla la diversitat de necessitats dels diferents col·lectius als que s'adreça**.
- La **proliferació d'iniciatives de caràcter prioritàriament lucratiu** que especulen amb els límits de les actuals disposicions reglamentàries incentivades pel creixent nombre d'oportunitats que aquest desajust alimenta.

Així, als darrers anys, les entitats que hem fet possible la gènesi d'aquest model hem denunciat, amb insistència creixent, aquestes disfuncions alhora que ens hem vist obligats, paradoxalment, a **diferenciar les nostres entitats com a "Centres Especials de Treball d'Iniciativa Social"** havent d'emfatitzar el que hauria de ser obvi

i preceptiu en qualsevol Centre Especial de Treball essent coherents al propi esperit de la LISMI.

Aquesta vindicació, quantificada i argumentada durant la darrera legislatura, va possibilitar reactivar l'escenari de col·laboració i proximitat entre sector i administració pública amb l'objectiu d'abordar la reforma del model desactualitzat i establir, transitòriament, mesures financeres que possibilitessin superar les disfuncions pròpies del model a les quals s'hi afegien totes les conseqüències d'un període de crisi econòmica, sense precedents, com l'actual.

En aquesta ocasió, també ens avançàvem als esdeveniments:

- Pactàvem una **mesura d'àmbit autonòmic que ja contemplava un principi de discriminació positiva per a col·lectius d'especials dificultats orientador per un nou model**. Pacte que, posteriorment, quedava superat per una mesura d'àmbit estatal que també recollia aquest principi, tot i que amb una certa demora.
- Es consumava la **derogació de les disposicions legals reguladores de l'actual model**, quedant en vigor de forma transitòria fins la publicació d'una nova regulació vinculada a la futura llei de polítiques actives d'ocupació amb un escenari de desplegament, avui encara, del tot incert.

Avui, necessàriament, hem de fer front comú a la situació que la realitat ens imposa, sobreposant-nos a la indignació que ens genera arribar-hi amb aquests extrems. Els resultats i l'experiència de les més de 100 entitats que avui representem els "Centres de Treball d'Iniciativa Social" avalen la viabilitat i la qualitat social i econòmica de projectes que donen ocupació a 9.500 treballadors/es dels qual més de 7.300 presenten algun tipus de discapacitat, principalment intel·lectual o amb trastorn mental. **El nostre rol d'emprenedors i precursors del que ha estat el model català, ens legitima a mantenir una posició crítica proactiva que exigeix sigui considerada a primer nivell.**

La publicació de la normativa autonòmica sobre el procediment de mesures alternatives a la reserva de llocs de treball per a persones amb discapacitat a les empreses, sense cap tipus de consideració ni resposta a les esmenes presentades, així com la recent comunicació respecte els criteris de tramitació de les subvencions vinculades als Centres Especials de Treball que avui analitzem, exemplifiquen la distància entre sector i administració i la ineficàcia resultant.

En moments d'inestabilitat complexa i generalitzada, com l'actual, en el qual és imprescindible prendre decisions d'adaptació àgils i efectives, cal ser crític respecte el camí recorregut, preservar els millors valors a l'hora d'impulsar els canvis necessaris per encarar el futur amb plena consciència dels objectius i sense desatendre les responsabilitats assumides.

Únicament des d'aquest procés maduratiu, que us convidem a compartir amb la urgència que el moment exigeix, aquesta Administració adoptarà les decisions que millor responguin a les necessitats socials a les que volem donar resposta sense cap renúncia a les oportunitats de treball actuals i futures per a les persones amb discapacitat intel·lectual i trastorn mental, objectiu de la missió de les nostres entitats, i que tenim la responsabilitat de defensar.

VALORACIÓ DE LES MESURES ANUNCIADES A LA 1ª CONVOCATÒRIA DE LA TAULA DE DISCAPACITAT I COMUNICADES PER CORREU ELECTRÒNIC EL 27/05/11

Objectiu de congelació de pressupost (text de la comunicació electrònica):

*Com sabeu, el Govern de la Generalitat està elaborant actualment els pressupostos de l'any 2011 en que s'afrontarà un ajust pressupostari sense precedents que afectarà tots els departaments i totes les polítiques del Govern. En aquest context el Departament d'Empresa i Ocupació intentarà que el pressupost adreçat a Centres Especials de Treball pel 2011 sigui el mateix que el del 2010, per tal de mantenir el nivell d'ocupació dels CETs,
(...)
Amb aquestes mesures pretenem que, malgrat la reducció generalitzada de despesa pública, els Centres Especials de Treball puguin mantenir el nivell de finançament –i per tant, d'activitat i d'ocupació- que tenien l'any 2010.*

Tal i com hem comentat, som del tot conseqüents amb les restriccions financeres transversals a tot el pressupost autonòmic. Sense allunyar-nos d'aquest posicionament, però, creiem que hi ha espais d'actuació que han de permetre la seva millor distribució, en especial d'aquells fons destinats a programes concrets.

Així doncs:

1. **No podem entendre com encaixa aquesta mesura amb l'increment de 12,1 M€ de fons rebuts dels "Presupuestos del Estado" corresponents al programa "integración en CEE y Unidades de Apoyo" (43,8M€/2010 a 55,9M€/2011), més si tenim en compte que per aquest exercici 2011 es redueixen les subvencions de manteniment de col·lectius de discapacitat lleu del (75%/2010 al 50%/2011 del SMI).**
2. A la comunicació es parla de la intenció de "mantenir el pressupost", mentre a la reunió de la Taula se'ns informava de l'important creixement d'aquesta partida en el decurs de 2010. Per una millor interpretació quantitativa d'aquestes xifres, hauríeu **d'informar-nos de la variació entre la xifra de liquidació del pressupost 2010 i el nou pressupost assignat per 2011, contrastant les xifres amb les quantitats finalistes rebudes per aquest exercici.**
3. Cal analitzar qualitativament les **concentracions que justifiquen el creixement exponencial produït entre els exercicis 2009 i 2010** (Segons les nostres dades els treballadors amb especial dificultat únicament justifiquen un 25% d'aquest creixement). Les conclusions d'aquesta anàlisi han de permetre **argumentar mesures correctores d'aquelles desviacions no desitjades.**

Subvencions de manteniment i USAPS. Topall situació 31/01/2011 (text de la comunicació electrònica):

***Manteniment de llocs de treball (SMI i USAP):** L'import màxim que es pagarà mensualment serà el mateix que es va pagar amb la justificació del mes de gener. Amb aquest import es preveu exhaurir el pressupost disponible. Per tant es podrà fer front a les subvencions corresponents a la plantilla contemplada a dita justificació, però no a subvencions que es derivin d'incorporacions de plantilla que superin aquest import màxim.*

En tot cas, si més endavant es pogués ampliar el pressupost, s'anirien regularitzant les subvencions per cobrir les altes de les persones no subvencionades, començant des del mes de febrer i fins a exhaurir els nous fons disponibles.

En general valorem aquesta mesura com una mera valoració financera de contingut estrictament quantitatiu, carent de contingut polític orientat a la necessària eficàcia social i allunyada de la praxis real de les entitats.

D'una manera més concreta, els següents són alguns aspectes qualitius de la mesura que suggerim es tinguin en compte a l'hora d'aplicar les correccions necessàries:

1. **Retroactivitat.** Més enllà d'altres qüestionaments propis de la mesura, en cap cas considerem admissible la seva adopció amb caràcter retroactiu.
 - a. Perquè es tracta d'un element determinant en la decisió d'establir una relació laboral de singulars característiques.
 - b. Perquè obligarà, en determinats casos, a afrontar processos de baixes no voluntàries impròpies de la cultura sectorial, per causes alienes de difícil comprensió per les persones afectades, amb el consegüents danys a la nostra imatge social.
 - c. Perquè incrementa la percepció de sector de risc del nostre sector en el mercat financer, i consegüentment l'accés al crèdit.
 - d. Perquè situa als CETS en una situació de elevada incertesa i indefensió.
2. **Inconsistència tècnica.** El sistema penalitza quantitativament els ajuts de relacions laborals plenament consolidades al Centre Especial de Treball, i consegüentment en els pressupostos que els financen. Concretament això es produeix en:
 - a. La repercussió de **situacions de baixa per ILT**. Les entitats amb treballadors/es que en el decurs del mes de gener varen presentar baixes per malaltia, o altres situacions anàlogues no complementades pel CET, veuran afectat el seu finançament. Això en baixes de llarga durada pot comportar la pèrdua del 100% del finançament.
 - b. **La reincorporació de qualsevol situació de permís no retribuït o que comporti la suspensió temporal de la relació laboral o de salari**, que en determinats casos són força freqüents en aquests col·lectius (processos d'incapacitació total o parcial, excedències i permisos per causes de salut o familiars, sancions salarials...)

3. **Participació i compromís del propi departament en determinades decisions que impliquen creixement de llocs de treball**
En bona part els creixements que avui es veuen privats d'aquest finançament es corresponen amb decisions de nous contractes en les que aquesta mateixa conselleria participa de la decisió i de la seva viabilitat. És el cas de:
 - a. **Programes "Forma i contracta"**. En els quals el departament finança un programa formatiu condicionat al compromís, per part de l'entitat, de contractar un mínim del 60% dels alumnes participants. En cas d'incompliment d'aquesta obligació, les entitats hauran de extornar les subvencions rebudes.
 - b. **Expedients de creació de llocs de treball resolts**. Projectes i inversions intervinguts, analitzats i resolts favorablement per part del propi departament i en els quals les subvencions de manteniment són un element determinant per la seva viabilitat.
 - c. **Processos d'ERO temporals**, que en el decurs del mes de gener es trobaven en la fase de suspensió.
 - d. **Altes vinculades a projectes de reconversió**. Decisions en els quals el Departament ha intervingut, formant els directius, aportant treballs de plans de viabilitat i consultoria, que igualment contemplaven aquests ajuts.
4. **Criteri de discriminació aplicat: primar la quantitat temporal versus la qualitat**. Trobem absolutament inconsistent i inadmissible que, cas d'haver d'aplicar criteris de discriminació, aquests no estiguin vinculats als valors de necessitat i d'estabilitat que l'esperit de la LISMI convida a reglamentar:
 - a. **Prioritzar les persones amb especials dificultats** d'incorporació al mercat de treball ordinari per causa de la seva discapacitat.
 - b. **Prioritzar la qualitat i la projecció d'estabilitat de les modalitats contractuals** (d'indefinites a temporals de menor a major precarietat) Tal i com està definida la mesura, es finançarà una rotació permanent de contractes temporals per circumstàncies de la producció i negarem el finançament de contractes formatius o fins i tot indefinits.
 - c. **Prioritzar la finalitat social a la lucrativa**. Recordem que en això la LISMI s'expressa amb claredat.
5. **Privació del finançament en llocs de treball dels quals el departament sí disposa d'informació, malgrat no haver assumit cap compromís:**
 - a. **Expedients de creació de llocs de treball pendents de resoldre**. Projectes i inversions intervinguts i analitzats pel propi departament, per als que les subvencions de manteniment són necessàries per a la viabilitat.
 - b. **Processos d'ERO d'extinció de relacions laborals**, que han estat autoritzats pel departament i que afortunadament avui recuperen nivells d'ocupació, que en alguns casos sí es computaven en pressupostos d'exercicis anteriors.

- c. **Estacionalitat inherent a algunes activitats**, que en ocasions els CETs aprofiten per formar i conèixer nou treballadors/es amb perfils propis del CET. El finançament d'aquestes estructures cícliques també formava part dels pressupostos històrics.
6. **Congelació de les USAPS**. Aquest servei, prescindible en la contractació de determinats perfils individuals, **és indispensable en la pràctica totalitat de persones amb discapacitat intel·lectual i trastorn mental**. Així doncs, **les oportunitats orientades a aquests col·lectius queden doblement perjudicades per les mesures aplicades**.

Creació de llocs de treball (text de la comunicació electrònica):

Creació de llocs de treball: En el moment que hi hagi el pressupost disponible es pagaran les sol·licituds ja resoltes el 2010. No es preveu poder aprovar cap altra sol·licitud.

Cal fer notar que per als CET, aquest **és un temps d'oportunitats a l'hora de posicionar-se en els mercats que operen**. La seva voluntat de mantenir estructures intensives en mà d'obra, inherent a la seva condició social, acompanyada d'inversions en projectes vinculats a nous contractes mercantils o innovadors són la clau per al seu posicionament futur. Així, **qualsevol restricció a aquesta possibilitat inversora és també una barrera d'accés a aquestes oportunitats**.

Cal restituir a la major brevetat els recursos per al seu finançament estructural, primant la qualitat dels projectes. Mentre això no sigui possible, cal proporcionar les alternatives d'accés al crèdit necessaris per possibilitar aquests projectes de futur.

Registre de nous CET (text de la comunicació electrònica):

Registre de nous CET: Atès que s'estima que amb les sol·licituds de subvenció ja presentades s'exhaurirà el pressupost màxim disponible, no es podran atorgar subvencions als nous centres especials de treball que siguin qualificats i inscrits en el Registre durant aquest any, excepte aquells que sigui fruit de la fusió o la separació de CET ja registrats i per tant amb subvenció ja sol·licitada i pressupostada. En qualsevol cas sí podran gaudir de les bonificacions del 100% de les quotes empresarials de la Seguretat Social.

La nostra valoració és inherent als arguments exposats als apartats anteriors. Segons això, projectes d'elevat contingut social, orientats a col·lectius d'especial dificultat i de viabilitat contrastada, han de ser prioritaris a d'altres destinacions que no responguin a aquestes característiques, més encara, si aquests estan vinculats a territoris on els col·lectius d'especial dificultat no tenen altres alternatives.

Comunicació i valoració legal (text de la comunicació electrònica):

Benvolgut/Benvolguda

El dia 13 de maig d'enguany va ser convocada la Taula de Discapacitat i d'entre altres temes es va tractar de la situació actual de les subvencions pels centres especials de treball.

M'adreço a vosaltres per tal d'informar-vos respecte a la tramitació de les subvencions dels centres especials de treball que ens heu manifestat per diferents vies.

(...)

Rebeu una cordial salutació,

Àngels Canals Vila

Subdirectora general de Polítiques Laborals per a la Diversitat

Direcció General de Relacions Laborals i Qualitat en el Treball

Departament d'Empresa i Ocupació

Finalment, dues consideracions respecte la forma de comunicació d'aquesta mesura:

- a. Considerem que és absolutament inacceptable la **forma i l'abast d'una comunicació que, anunciant informació respecte la tramitació d'una Ordre, altera aquesta, buidant substantivament de contingut disposicions legals de rang superior.**
- b. Després de la nostra previsió i insistència, considerem agreujant, com ja us varem fer saber, la **desconsideració als reiterats oferiments a col·laborar i implicar-nos** en afrontar la multiplicitat de canvis que ens afecten en aquest escenari clarament desfavorable i limitador.

Altres Repercussions indirectes d'aquestes mesures:

- Els CETs es situen com un operador poc estable i perdran competitivitat al mercat: no podran donar resposta als compromisos ja adquirits (licitacions amb Administracions Públiques, enclavaments laborals, contractes amb empreses i increment de producció per estacionalitat, ...) i no podran aprofitar les oportunitats de noves línies de negoci o de creixement que es generin en aquest període.
- La manca de subvenció i el seu efecte al compte de resultats pot acabar en l'extinció de contractes temporals creats entre l'1/02 i 31/05. Per la mateixa raó, es generarà el tancament de determinades línies de negoci, amb la conseqüent pèrdua d'inversió realitzada.
- La subvenció per al manteniment de llocs de treball compensa la diferència de capacitat productiva de les persones amb especials dificultats. Al no rebre aquesta compensació, no es podrà crear llocs de treball per a aquest col·lectiu i es tendirà a l'ocupació de persones sense discapacitat o discapacitat lleugera fomentant encara més la desnaturalització del treball protegit.
- Es produeix un efecte de tap i de constricció al flux d'accés al treball de les persones ateses en Serveis Socials previs a la inclusió laboral als CET (Serveis d'Atenció Diürna, Serveis Prelaborals, ...) que comportarà, entre d'altres, un increment de

l'estada d'aquestes persones i, alhora, de la dimensió de les llistes d'espera d'accés als esmentats serveis.

- Es produeix un greu perjudici a la imatge de rigor, responsabilitat i credibilitat que els CETs, durant anys, havien consolidat en les empreses a les quals presten el seus serveis i frustra la confiança de nous clients amb els que s'havien compromès noves línies de col·laboració empresarial.

DEMANDA DE RECTIFICACIÓ I PROPOSTA DE COL·LABORACIÓ DELS CET D'INICIATIVA SOCIAL

Per tot allò exposat, demanem i exigim una aposta ferma del Govern per a reconduir les seves decisions orientades a la especial protecció dels llocs de treball de les persones amb major vulnerabilitat.

Per això, assumint la necessitat de sumar els esforços que exigeix l'actual situació financera, **proposem les següents mesures concretes d'optimització per evitar la destrucció de llocs de treball:**

1. MESURES D'APLICACIÓ IMMEDIATA

1. Deixar **la retroactivitat sense efecte**
2. Replantejar les mesures amb **efectes d'ençà de l'1/06/2011** incorporant les següents modificacions:
 - a) Correcció de les inconsistències tècniques. Això és **reconèixer totes les subvencions vinculades a les relacions laborals vigents a 31 de maig** (baixes per malaltia i situacions anàlogues).
 - b) **Assumir els ajuts de manteniment de totes aquelles decisions d'alta en les quals el Departament d'Empresa i Ocupació ha participat de la decisió:**
 1. Altes provinents del programa **Forma i contracta**
 2. Expedients de **creació de llocs de treball resolts**
 3. Finalització de **ERO temporals**
 4. Altes vinculades a **processos de reconversió** intervinguts pel Departament.
 - c) Modificar els criteris de discriminació d'accés als ajuts de manteniment, incorporant els valors de la norma que els justifica (LISMI):
 1. Prioritzar als **col·lectius d'especial dificultat**
 2. Prioritzar relacions laborals de major **qualitat en termes d'estabilitat**.
 3. Prioritzar la finalitat **social no lucrativa**
3. **Congelació dels imports dels serveis de USAPS a 31 de maig**, admetent que les estructures d'aquest servei puguin assumir temporalment una desviació en el nombre de persones ateses per aquest servei fins al 10% per sobre de les places reconegudes.

2. MESURES D'APLICACIÓ TRANSITÒRIA ENTRE 01/01/2012 I LA RESOLUCIÓ DEL NOU MODEL

1. Establir un nou **criteri transitori per a la distribució de la subvenció per al manteniment de llocs de treball, contemplant tipologia i grau de discapacitat i amb creixement progressiu en funció de l'edat**. Adjuntem proposta aplicable als col·lectius de discapacitat intel·lectual i malaltia mental.

Grau de discapacitat	Subvenció SMI		
	Edat		
	Fins 30 anys	De 31 a 50 anys	Més de 50 anys
	Subvenció SMI	Subvenció SMI	Subvenció SMI
De 33 a 45%	55%	55%	60%
De 46 a 55%	55%	60%	70%
De 56 a 65%	60%	65%	70%
Més de 65%	65%	70%	75%

2. **Restabliment de la subvenció per a USAP** per a tots els contractes, segons bases reguladores vigents.
3. També caldrà dotar de recursos estables **la subvenció per inversions per a la creació de llocs de treball**, primant els projectes d'elevat contingut social, orientats a col·lectius d'especial dificultat i amb viabilitat contrastada.
4. Totes aquestes mesures seran de **mínims garantits**. Qualsevol altre regulació normativa d'ordre superior que millori aquestes condicions serà reconeguda i liquidada a les entitats.

3. SEGUIMENT DE LES MESURES I CONSTRUCCIÓ DEL NOU MODEL

Cal establir una **taula de treball paritària de caràcter permanent** amb un triple objectiu:

1. **Seguiment** de les dades econòmiques i socials del treball protegit. Identificació de desviacions i consens de mesures correctives
2. **Consensuar les mesures transitòries** fins a l'aplicació del nou model
3. **Construcció conjunta del nou model a Catalunya** resultant del desplegament de la llei de polítiques actives en els col·lectius d'especial dificultat, en qualsevol dels escenaris competencials que finalment siguin reconeguts.